

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio Practica ...

De Conversatione Apostolica A Curatoribus Animarum piè & fructosè
instituenda - Complectens vatios & solidos modos juvandi & consolandi
diversorum Statuum Personas afflictas, præcipuè ægras & captivas

Lohner, Tobias

Dilingae, 1677

§. 6. Quæ pericula in Visitatione Apostolica declinanda sint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48248)

prescriptam sedulo observet; Apud eos, quibuscum versaris, quosvis Amicos & Familiares ita semper te geras, ut si aliquando futuri sint inimici. Hac cogitatio lascivientem licentiâ vitam facile cohibebit, ut ne quid familiaritate & amicitia proventus offendas; simulque talis cautio illos in verecundiam adducet, sine ulla causa tibi amicitiam renunciandi. Quæ doctrina ut tantò efficacior sit, proderit alteram quoque cautionem suprà ex vita S. Ignatii allatam jungere, quâ dicebat, eâ consideratione verbum quodvis esse proferendum, ac si certò ad multorum aures esset perventurum.

§. VI.

Quæ pericula in Visitatione Apostolica declinanda sint.

I. Quàm periculosa sit hæc Visitationis Apostolicæ functio, sapienter S. Ignatius advertit, qui, ut in vita l. 5. c. 11. Ribadeneira testatur, dicere solebat, pulcherrimum quidem esse munus, & Operariorum proprium, versandi cum Hominibus familiariter, & agendi; sed illud, quò plùs habet utilitatis, si rectè fiat; eo etiam plùs periculi habere, si ineptè peragatur. Nam, ut moratus sermo, & modesti, prudentisque hominis assiduus alios ad Christum maximè allectat, & invitat; ita præcipitis atque inconsiderati usus à sancto plerumque proposito avertit, & offensio contrahitur, ex quo quærebatur utilitas. Multas proinde cautiones censēbat adhibendas, ut illud munus officii utiliter exerceretur, quas quidem ipse exemplo magis tradebat, quàm verbo. Ego tamen triplicem potissimùm adhibendam existimo, in triplici scilicet periculo declinando.

II. Quorum primum est, ne in familiari ejusmodi visitatione paulatim sinistra intentio & affectus carnalis subintret, sicque illud Thomæ Kempensis l. 1. c. 15. verificetur: *Sæpe videtur esse charitas, & est magis carnalitas.* Et ut S. Thomas Aquinas opusc. 61. c. 31. loquitur, *nonnunquam Amicitia, quæ sine vitio naturaliter, vel spiritualiter inchoatur, subinvitante vitio carnaliter terminatur.* Sicut enim in pestilentibus locis sensim attractus aër latentem corporis morbum inicit; sic in prava consuetudine ac conversatione, maxima

nobis mala hauriuntur, etiam si incommodum statim sentiantur. Qualia verò sint hæc damna, quæ ex tali carnali affectu, & sensuali amore nascuntur, S. Teresa in itin. perfect. c. 4. sequentibus verbis patheticè describit: *Videtur quod eodem excessus in charitate nullum inter nos damnum adferre possit, tantum tamen damni & imperfectionis secum trahit, ut nemo minem id credere mihi persuadeam, nisi qui suis id oculis perspexerit.* Hic namque Diabolus intricatissimas excitat trucas, quæ in conscientia eorum, qui non nisi rudis quodam modo DEO placeere, & servire student, parùm aut vix sentiuntur, sed ut etiam virtutem esse putent; at qui perfectioni comparanda intendunt, id optimè intelligunt. Hoc namque voluntati suæ paulatim robur eripit, ne illa se DEO amando totam impendat, communitati verò quàm evidentissima damna creat. Certe quantopere alienus debeat esse hic carnalis affectus à Viro Apostolico, Christus ipse satis ostendit, dum suam Apostolicam humanitatem per Ascensionem subtraxit, quia ipsum non tantum spiritualiter, sed etiam carnaliter diligebant, & sic corporalis ejus præsentia ipsis nociva esse poterat, ut S. Thomas in p. 3. d. 22. q. 3. a. 1. ad 3. advertit. Unde rectè S. Bernardus S. 6. de Ascens. concludit: *Si Apostoli carni Dominici inhaerentes, quæ sola sancta erat, Spiritu Sancto repleri nequeverunt, donec tolleretur ab eis, tu carni tuæ (aut Proximi tui) adstrictus & conglutinator, illius meracissimum Spiritum receptas posse suscipere, nisi carnis istis consolationibus funditus renuciare tentaveris.* Porro indicia hujus carnalis amoris pulchre indicavit S. Laurentius Justin. ac discipl. perfect. Monasti. c. 22. dum ait: *Hic amor, cum in carne imprudens exortus, radices mittere, ac pullulare cœperit, corporalem querit delectationem, cum eodem cohabitare, cum eodem loqui desiderat. Sicut autem ex ipsius gaudet aspectu, ita absentiam contristatur; solus vult cum eo, quem sensualiter diligit, loqui: solus cum eo conversari, quia in illius mente habitare iam cœpit.* Livor quippe invidia accenditur, si quempiam ab eodem diligi, & cum eodem conversari prospexerit. Absentiam etiam ipsius magnam sibi delectationis iacturam æstimat; sicut enim singulariter amat, ita & amari vult, atque cæco seductus errore, ignorat, & vesano amore percussus. Quare si Operarius talia in se indicia advertit, illa sibi Teresiæ verba l. c. applicet: si voluntas nostra

nostra magis in hanc, quàm illam Personam propendeat, nostrum est, acriter ei resistere, & nullatenus permittere, ut hæc nobis affectio dominetur. Sed amemus virtutes, & bonum internum, & semper omni, quâ possumus, cura & studio caveamus, ne externum hoc aliquo in pretio habeamus. Non patiamur, ut voluntas nostra alicujus sit mancipium, nihil illius duntaxat, qui illam pretioso suo sanguine sibi emit.

III. Secundum periculum est, ne occasione talium Visitationum in gulæ vitium degeneret Zelus, & vanæ consolationis ex esculentis & poculentis apud eos, qui visitantur, hauriendæ quærantur; licet enim Christus, teste S. Hieronymo l. 1. in c. 9. Matt. iyerit ad convivia Peccatorum, ut occasionem haberet docendi, & Spirituales suis Invitatoribus præberet cibos; idemque alii etiam Sanctissimi viri, præcipuè SS. Ignatius & Franciscus Xaverius præstiterint; de quorum priore Maffeus l. 1. c. 8. sic loquitur: Non solum venientes ad se benigno excipiebat alloquio, sed etiam invitatus interdum ab aliis ad prandium, minimè recusabat accedere, nimirum eo consilio, ut ex re & tempore, sumpta occasione, qui se in Dei gratiam terrestri pavissent cibo, eosdem ipse spiritualibus epulis, & opportuna quâdam adhortatione reficeret. Atque hunc in modum, adjuvante Domino, per multos ad arctam salutis semitam à via lata & spatiosa perduxit. De posteriore verò scilicet S. Xaverio Tursellinus l. 6. vit. c. 10. testatur, cum prandendo apud externos multas concubinas ab iisdem abstulisse; quia tamen ex una parte pauci, ut S. Vincentius tr. de vit. Spir. c. 8. ad gulæ dominium pertingunt; ex altera verò parte sæculares, teste S. Basilio in constit. Monast. c. 7. si quempiam ex Clericis vel Religiosis adverterint, qui non usquequaque inclementer corpus tractet, ac vel tantillum necessitati illius subveniat, hunc conviciis, calumniisque proscindunt, derivatque ab uno in cunctos proterviâ, petulantiaque universos pariter lurcones, helluonésque appellant; & præterea, ut S. Hieronymus in epist. ad Nepot. ait, *facile contemnitur Clericus, qui ad prandium saepe vocatus ire non recusat*; ideo rectius ferè facit Operarius, si consilium & monitum Concilii Aquileensis can. de vit. & honest. Cleric. sic loquentis sequatur: *Convivia, & nimiam Laicorum familiaritatem, multarum offensarum, &*

scanda-

scandalorum originem Clerici in quocunque statu constituti p^{er}gere debent, ut, quemadmodum S. Hieronymus l. c. ait, Con-
solatores nos potius Laici in mœroribus suis, quàm Con-
vivales in prosperis noverint. Si tamen aliquando ratio & utilitas e-
dens non declinari permittat ejusmodi convivia, aut compo-
sitiones, saltem duas cautiones adhibere statuat, quarum
primam S. Chrysostomus tradidit, & S. Gregorius Nazianze-
nus exemplo suo confirmavit, ut scilicet se non tam sponte
quàm altiori motivo tractum esse, & ejusmodi convivia pro
supplicio potius, quàm recreatione se habere ostendat;
enim & venerationem sibi conciliabit, & efficiet, ut ven-
cunda commiseratione permoti, deinceps à frequentiori vi-
sitatione abstineant. Alteram S. Franciscus Xaverius lo-
quentibus verbis suggessit, ut in vitæ l. 6. c. 12. videtur.
Si quando te in peccatorum cœno hærentes ad cœnam aut pran-
dium invitent, donisve colant, videas, ne tua libertas delin-
tur muneribus, quò minùs acriter peccantes admoneat. Itaque
ad prandium invitatus, non recusabis tu quidem venire, sed in
vicem illos ad S. Confessionem invitabis. Ob quàm ipsam causam
nec ludus etià honestus, si occasione lucrì spiritualis spondet,
recusandus est; sic enim S. Ignatium fecisse, Ribadencira l. 1.
c. 10. testatur, quando cum Doctore quodam Parisiensi, què mu-
tis mediis tentatis, frustra cupiebat Christo lucrifacere, tan-
dem globulorum super mensam jactorum ludum eà condi-
tione suscepit, ut victus per triginta dies in victoris potesta-
te foret; sicque obtenta mirabiliter (nam ludi illius nec arte
nec consuetudinem habebat) victoriâ Doctorem ad exerciti-
ipsamque postea etiam emendationem vitæ perduxit.

IV. Tertium periculum, nec minùs grave est, ne in lu-
gua labatur, & grande sibi, aut aliis damnum creet; in pro-
loquio enim, teste Salomone Prov. 10. non deerit peccatum.
Certè si unquam aliàs, in ejusmodi Visitationibus & longis
tribus confabulationibus menti ac memoriæ Operarii obve-
sari debet illa S. Hieronymi sententia: Lapis emissus semper
prolatus; ideo diu antè, quàm proferatur, cogitandus. Verum
enim difficilis res est, teste Cassidoro super illud Ps. Dixi, et
studiam, in lubrico faucium constitutam veritatis rigida tenet
mensuram, cui si incautè frena laxentur, frequenter contra-
loquitur; facilius enim culpa tacendo refugitur, quàm loquen-
do. C.

do. Certè Theophrastus apud Laërtium, effreni potius equo, quam verbo in composito fidendum dicebat, eò quòd plùs periculi ab hoc, quàm illo immineret. Etsi igitur in omnibus verbis hanc considerationem adhibere debeat Operarius, specialiter tamen in duobus cavendis sermonibus singularem industriam & cautelam usurpare debet, nimirum 1. ne, ut Ecclesiasticus c. 10. monet, in cogitatione sua (& multò magis verbo) Regi detrahat, & in secreto cubiculi sui non maledicat diviti, quia & aves portabunt vocem, &, qui habet pennas, annuntiabit sententiam. Id quod clariùs S. Gregorius Nazianz. orat. 53. n. 10. sequentibus verbis ostendit: *Convenit, nullum molestum verbum in Principes & Proceres proicere. Periculum est enim, ne id etiam, quod occultè remotis arbitris dictum fuerit, in lucem fortè veniat. Etenim Soli & Regi magno nuncii celeres & pennati omnia perferunt. Uti jam olim Juvenalis Sat. 9. agnovit, dum cecinit:*

Secretum divitis ullum

Esse putas? servi ut taceant, jumenta loquentur,

Et canis, & postes, & marmora.

Omnis enim Sermo ad forensam famam à domesticis manat *Autoribus*, ut Cicero in epist. de petit. Consul. ait. 2. Ut secretum nullum revelet, sed semper saluberrimi moniti à Salomone Prov. 24. dati sit memor: *Secretum extraneo ne reveles, ne fortè insultet tibi, cum audierit, & exprobare non tesser.* Certè hîc vel maximè ante oculos haberi debet commune axioma: *Nulli committe secretum, quod prodi non cupis.* Id quod pius Author damno suo se expertum fatetur l. 3. de invit. c. 45. & utinam ad cautelam maiorem, ait, & non ad insipientiam mihi (& multorum aliorum) *Cautus esto* (ait quidam) *cautus esto, serva apud te, quod dico. Et dum ego sileo, & absconditum credo, nec ille filere potest, quod silendum petijt, sed statim prodit & me, & se, & abiit. O quàm bonum ergo, & pacificum de aliis filere, nec indifferenter omnia credere, neque de facili ulterius effari, paucis seipsum revelare.*

CAPUT II.

DE INSTRUCTIONE APOSTOLICA.

Hæc Instructio eò potissimum tendit, ut Homines in doctrinis ad Christianam fidem pertinentibus rectè, solidè, que